

Állítsuk LE magunkat!

Társalgási nyelvünkben egyre többször szorítja ki társait a *le* igekötő, melynek jelentése a gyakori használat következtében kibővült: az alapigében kifejezett cselekvést teszi befejezetté.

„Miután *letárgyaltam* a főnökömmel az ügyet, *lekajáltam* a menzán; a korábban *lebeszél*t terv szerint *lezavartam* napi dolgaimat, melyek jól *lefárasztottak*; egyéb teendőim *lerendezése* után sikerült *lealtatnom* a gyanút, hogy túl gyorsan *letudtam* munkahelyi feladataimat; még maradt időm arra, hogy *letelefonáljam* az iskolával, *lefeleltették-e* matekból Pistikét, egyúttal *lekérem* a többi jegycit is; alaposan *ledöbbenek*; legközelebb *lefigyelem*, hogy *letanulja-e* a napi adagot, este pedig mielőbb *lealtatom* a gyereket, mert addigra teljesen *lefáradok*...”

Életritmusunk felgyorsulása, a dolgokhoz való mind könnyedebb hozzáállás következtében egyre hanyagabbul bánunk nyelvünkkel is: elfelejtjük az árnyaltabb, hangulatosabb elemeket, „kényelmesebbre”, „praktikusabbra” szűkítjük szókincsünket. Beszédünk (meglevő) színességének megőrzése érdekében fogadjuk meg a tanácsot: „Le a fölös/ekkel!”

Noll Katalin

Mese a(z izgága) csecsemőről meg a fürdővízről avagy A ló két oldala

Igazán lelkesítő az a nekibuzdulás, amelyet a magyar nyelv védelmében tanúsít a Nyelvélő bemutatkozó száma. S nem is csak a Nyelvűvelés rovat, mert a Nyelv és oktatás, a Nyelv és politika oldalain olvasható írások indítékai között is ott érezhető az anyanyelvünk állapotáért való aggodás és a segítő szándék. Jó ez nagyon, mert már-már egészen kiment a divatból a gonddal formált megnyilatkozás, írásban és szóban egyaránt. Aztán címkézzük magunkat rosszkedvű nemzetnek, meg született pesszimistának, és pocsék közérzetünkért okoljuk a melegfrontot és az ózonlyukat, a föld mágnessségét és a csillagok állását, a magas húsarakat és a mértéktelen húsfogyasztást. És persze szidjuk az eladót, hogy udvariatlan, a hivatali ügyintézőt, hogy goromba, a gyerekeinket, hogy neveletlenek, a szüleinket, hogy értetlenek, mikor pedig mi csak azt akartuk mondani, ... –

Tényleg azt mondtuk? És úgy mondtuk, hogy úgy is értsék?

Bizonyi társadalmi méretekben ránk fér egy kis csiszolás!

Igen, de mennyit csiszoljunk le, mit és honnan? Vajon ami számunkra szokatlan, az a nyelvészokástól is idegen? És ami nem megszokott, az nem is lehet helyes? S vajon úgy helyes-e minden, ahogy mi szoktunk hozzá? Saját – nyelvi és nem nyelvi – magatartásunkat természetesen igyekszünk a magunk számára érvényesnek tartott normák szerint formálni, de milyen mértékben készíthetjük erre környezetünket?

Nem először fogalmazódtak meg bennem e kérdések, amikor „PIL” írását elolvastam (1. szám 25–26. o.). A nyelvűvelés legnehezebb kérdései ezek, és aligha adható rájuk megnyugtató válasz, ha a válaszadóban nincs elegendő türelem, hajlam mások ízlésének a tiszteletben tartására.

Megvallom őszintén, nekem is sok bosszúságot okoznak a cégtáblák. A Petőfi sugárúton az „ADMIRAL CLUB” előtt elhaladva én is el szoktam töprengeni, hogy a drága neonbetűk azért hirdetik-e így a jeles szórakozóhelyet, hogy az itt vakációzó magas rangú angolszász tengerésztisztek könnyebben megtalálják? A fejtörésnek rendszerint a sugárút torkolatánál szakad vége, itt található ugyanis kedvence kisvendéglőm, kerthelyiséggel persze, amely különösen vonzó lehet a közlekedési dugóiról nevezetes kereszteződés panorá-